

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2015. gada 16. septembrī*

Valsts pienākumu neizpilde — Regula (EK) Nr. 883/2004 — 7. pants — 21. pants —
Slimības pabalsts — Kopšanas pabalsts, aprūpes pabalsts un pabalsts augstāku izmaksu
kompensēšanai — Dzīvesvietas nosacījums

Lieta C-433/13

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2013. gada 31. jūlijā
cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *A. Tokár*, *D. Martin* un *F. Schatz*, pārstāvji, kas norādīja adresi
Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Slovākijas Republiku, ko pārstāv *B. Ricziová*, pārstāve,

atbildētāja.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs *A. Tizzano* [*A. Tizzano*], tiesneši *S. Rodins* [*S. Rodin*], *E. Borgs*
Bartets [*A. Borg Barthet*], *E. Levits* (referents) un *M. Bergere* [*M. Berger*],

ģenerālvokāte *E. Šarpstone* [*E. Sharpston*],

sekretārs *A. Kalots Eskobars* [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta
secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – slovāku.

Spriedums

- 1 Ar savu prasības pieteikumu Eiropas Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, atsakoties piešķirt citā dalībvalstī, nevis Slovērijas Republikā, pastāvīgi dzīvojošām tiesīgajām personām Likumā Nr. 447/2008 par pabalstiem, kas piešķirti, kompensējot smagu invaliditāti, ar kuru tiek grozīti un papildināti vairāki likumi, ar grozījumiem (turpmāk tekstā – “Likums Nr. 447/2008”), paredzēto kopšanas pabalstu, aprūpes pabalstu un pabalstu augstāku izmaksu kompensēšanai, Slovērijas Republika nav izpildījusi LESD 48. pantā, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp.; un labojums – OV L 200, 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regulu (EK) Nr. 988/2009 (OV L 284, 43. lpp.; turpmāk tekstā – “Regula Nr. 883/2004”), 7. un 21. pantā paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 2 Regulas Nr. 883/2004 preambulas 16. apsvērumā ir noteikts:

“Kopienā principā nav pamata sociālās nodrošināšanas tiesības padarīt atkarīgas no attiecīgās personas dzīvesvietas; tomēr konkrētos gadījumos, jo īpaši attiecībā uz īpašiem pabalstiem, kas ir saistīti ar attiecīgās personas ekonomisko un sociālo vidi, dzīvesvietu var ņemt vērā.”

- 3 Šīs pašas regulas preambulas 37. apsvēruma ir šāds:

“Kā Tiesa vairākkārt norādījusi, noteikumi par izņēmumiem no sociālās nodrošināšanas maksājumu “eksportējamības” principa ir precīzi jāinterpretē. Tas nozīmē, ka tie var attiekties tikai uz pabalstiem, kuri atbilst noteiktajiem nosacījumiem. Tātad šās regulas III sadaļas 9. nodaļu var piemērot tikai pabalstiem, kas ir gan īpaši, gan no iemaksām neatkarīgi un kas uzskaitīti šās regulas X pielikumā.”

- 4 Minētās regulas 3. pantā “Jomas, uz kurām attiecas šī regula” ir paredzēts:

“1. Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

- a) slimības pabalsti;

[..].

2. Ja XI pielikumā nav noteikts citādi, šī regula attiecas uz vispārīgām un īpašām sociālās nodrošināšanas shēmām neatkarīgi no tā, vai tās ir balstītas uz iemaksām vai ne, un shēmām, kas saistītas ar darba devēja vai kuģa īpašnieka pienākumiem.

3. Šī regula attiecas arī uz īpašiem naudas pabalstiem, kas nav balstīti uz iemaksām un uz kuriem attiecas 70. pants.

[..]

5. Šo regulu nepiemēro:

- a) sociālai un medicīniskai palīdzībai;

[..].”

- 5 Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 7. pantu “Noteikumu par dzīvesvietu nepiemērošana”:

“Ja šajā regulā nav noteikts citādi, naudas pabalstus, ko izmaksā saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem vai saskaņā ar šo regulu, nesamazina, nemaina, neatliek, neatceļ un nekonsolidē tādēļ, ka pabalsta saņēmējs vai viņa ģimenes locekļi dzīvo dalībvalstī, kas nav tā, kurā atrodas par pabalstu piešķiršanu atbildīgā iestāde.”

- 6 Šīs regulas 21. pantā “Naudas pabalsti” ir noteikts:

“1. Apdrošinātai personai un viņas ģimenes locekļiem, kas dzīvo vai uzturas dalībvalstī, kura nav kompetentā dalībvalsts, ir tiesības uz naudas pabalstiem, ko nodrošina kompetentā iestāde saskaņā ar tiesību aktiem, kurus tā piemēro. Kompetentajai iestādei un dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas iestādei vienojoties, šādus pabalstus var tomēr piešķirt dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas iestāde par kompetentās iestādes līdzekļiem saskaņā ar kompetentās dalībvalsts tiesību aktiem.

[..]”

- 7 Minētās regulas 70. pantā ir paredzēts:

“[..]

2. Šajā nodaļā “īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” ir tie, kas:

- a) ir paredzēti, lai nodrošinātu vai nu:

- i) papildu nodrošinājumu, aizvietošanu, nodrošinājumu vai palīdzību nodrošinājumu pret riskiem, uz kuriem attiecas 3. panta 1. punktā minētās sociālā nodrošinājuma jomas, un kas garantē attiecīgajām personām ienākumus iztikas minimumam, ņemot vērā ekonomikas un sociālo stāvokli attiecīgajā dalībvalstī; vai
- ii) tikai tādu īpašu aizsardzību invalīdiem, kura cieši saistīta ar minētās personas sociālo vidi attiecīgajā dalībvalstī,

un

- b) ja finansējums tiek gūts tikai no to obligāto nodokļu uzlikšanas, kuri paredzēti, lai segtu vispārējus publiskā sektora izdevumus un ja pabalstu nodrošināšanas un aprēķina nosacījumi nav atkarīgi no jebkādas iemaksas attiecībā uz saņēmēju. Tomēr pabalstus, ko nodrošina kā piemaksu no iemaksām atkarīgam pabalstam, viena šā iemesla dēļ neuzskata par pabalstiem, kas ir atkarīgi no iemaksām,

un

- c) ir minēti X pielikumā.

3. Šās regulas 7. pantu un citas šās sadaļas nodaļas nepiemēro pabalstiem, kas minēti šā panta 2. punktā.”

Slovākijas tiesības

8 Likuma Nr. 447/2008 1. pantā “Priekšmets” ir paredzēts:

“1) Šajā likumā ir noteiktas tiesiskās attiecības saistībā ar tādu pabalstu piešķiršanu, kuru mērķis ir kompensēt smagas invaliditātes sociālās sekas; [...] un kas ir paredzētas, lai izvērtētu nepieciešamību segt izdevumus atbilstoši speciālajam tiesiskajam regulējumam.

2) 1. punktā minēto tiesisko attiecību veidošanas mērķis ir veicināt personu ar smagu invaliditāti sociālo integrāciju, tām aktīvi piedaloties, un ievērojot cilvēka cieņu, saskaņā ar šajā likumā paredzētajiem nosacījumiem un jomām.”

9 Šī likuma 3. panta 1. punkts paredz:

“Personas, kas piedalās šajā likumā norādītajās tiesiskajās attiecībās, ir:

a) fiziska persona, kas ir

1. Slovākijas Republikas pilsonis, kura pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta saskaņā ar speciālo tiesisko regulējumu ir Slovākijā, vai

2. ārvalsts pilsonis, kurš ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts, Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu līgumslēdzējas puses vai Šveices Konfederācijas (turpmāk tekstā – “Eiropas Ekonomikas zona”) valstspiederīgais, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir reģistrēta Slovākijā saskaņā ar speciālo tiesisko regulējumu un kurš strādā vai mācās valsts atzītā mācību iestādē Slovākijā, vai

3. ārvalsts pilsonis, kurš ir Eiropas Ekonomikas zonas valstspiederīgais un kurš savu pastāvīgo dzīvesvietu uz nenoteiktu laiku saskaņā ar speciālo tiesisko regulējumu ir reģistrējis Slovākijā, vai

4. 2. punktā minētā ārvalsts pilsoņa ģimenes loceklis, kuram ir atļauts pastāvīgi dzīvot Slovākijā, vai

5. ārvalsts pilsonis, kurš ir Slovākijas pilsoņa, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir Slovākijā, ģimenes loceklis un kuram saskaņā ar speciālo tiesisko regulējumu ir atļauts pastāvīgi dzīvot Slovākijā, vai

6. ārvalsts pilsonis, kurš nav Eiropas Ekonomikas zonas valsts valstspiederīgais, kura tiesības uz kompensāciju ir garantētas starptautiskā konvencijā, kurai ir pievienojusies Slovākijas Republika un kas ir publicēta Slovākijas Republikas Likumu krājumā, vai

7. ārvalsts pilsonis, kuram saskaņā ar speciālo tiesisko regulējumu ir patvēruma tiesības,

[..].”

10 Minētā likuma 10. panta 1. punktā ir noteikts, ka “ekspertīzes darbības kompensācijas [par smagas invaliditātes sociālajām sekām; turpmāk tekstā – “kompensācija”] noteikšanai un apliecinājuma par invaliditāti saņemšanai [...] veido medicīniskās ekspertīzes darbības un sociālās ekspertīzes darbības”.

11 Saskaņā ar Likuma Nr. 447/2008 11. panta 11. punktu “medicīniskās ekspertīzes darbību rezultātā tiek sagatavots medicīniskais atzinums, kurā ir ietverta funkcionālo izmaiņu pakāpe, konstatējums, ka attiecīgajai personai ir smaga invaliditāte, secinājumi saistībā ar personas ar smagu invaliditāti dažādiem atkarības veidiem, kas norādīti 14. pantā, un veselības stāvokļa atkārtota izvērtējuma termiņš, ja vien šajā likumā nav noteikts citādi. [...]”

12 Šī likuma 13. pantā ir noteiktas sociālās attīstības darbības, kurās ietilpst personas ar smagu invaliditāti, tās ģimenes un vides individuālo spēju novērtējums, tostarp transporta sistēmas un dzīvesvietas apstākļu novērtējums, it īpaši piekļuve sabiedriskajām ēkām.

13 Minētā likuma 14. pantā ir uzskaitīti personas ar smagu invaliditāti atkarības veidi kompensācijas nolūkiem. Šajā pantā ir paredzēti nosacījumi, ar kādiem persona ar smagu invaliditāti tiek uzskatīta par atkarīgu no citas fiziskas personas sniegtas palīdzības, īpaši precizējot apstākļus, kādos persona ar smagu invaliditāti ir atkarīga no personīgās aprūpes, kopšanas, iekārtām, iekārtu pielāgošanas, pacēlāja, personiskā transportlīdzekļa pielāgošanas, dzīvesvietas, ģimenes mājas vai garāžas pielāgošanas, individuālās pārvadāšanas, kas veikta ar personisko transportlīdzekli, augstāku izmaksu, ko rada īpašs uzturs vai īpaša higiēna vai kas ir saistīti ar apģērba, gultasveļas, apavu un mēbeļu nolietošanos, kompensācijas, kā arī pavadona palīdzības.

14 Saskaņā ar Likuma Nr. 447/2008 15. pantu “Kompleksā ekspertīze”:

“1) Pamatojoties uz 11. panta 11. punktā norādīto medicīnisko ekspertīzi un 13. panta 9. punktā minētās sociālās ekspertīzes secinājumiem, kompetentā iestāde kompensācijas nolūkiem veic kompleksu ekspertīzi, kurā ietilpst šādi elementi:

- a) funkcionālo izmaiņu pakāpe,
- b) konstatējums, ka attiecīgajai personai ir smaga invaliditāte,
- c) smagas invaliditātes sociālās sekas visās kompensācijā ietvertajās jomās,
- d) priekšlikums attiecībā uz pabalstu veidu, kas būtu jāpiešķir kā kompensācija,
- e) vajadzības gadījumā, konstatējums, ka persona ar smagu invaliditāti ir atkarīga no pavadona,
- f) vajadzības gadījumā, konstatējums, ka persona ar smagu invaliditāti ir atkarīga no individuālas pārvadāšanas ar personisko transportlīdzekli vai ka viņu ir skāris faktisks aklums vai pilnīgs aklums abās acīs,
- g) veselības stāvokļa atkārtota izvērtējuma termiņš, ja to ir noteicis ārsts eksperts,
- h) kompleksās ekspertīzes pamatojums.

2) Ja persona ar smagu invaliditāti ir atkarīga no citas personas sniegtas palīdzības personīgās aprūpes veidā, kompleksajā ekspertīzē ietilpst arī norāde, kuru izsaka stundu skaitā/gadā, par personīgās aprūpes, no kuras persona ar smagu invaliditāti ir atkarīga, apmēru attiecībā uz katru 4. pielikumā uzskaitīto darbību.

[..]”

15 Šī likuma 18. pantā ir paredzēti noteikumi saistībā ar personu ar smagu invaliditāti ienākumu un īpašuma izvērtēšanu un noteikšanu pabalstu kompensācijas veidā piešķiršanai.

16 Minētā likuma 20. pantā, kurā tiek reglamentēta personīgā aprūpe, ir noteikts:

“1) Personīgā aprūpe ir personai ar smagu invaliditāti sniegta palīdzība 4. pielikumā uzskaitīto darbību veikšanai. Šo aprūpi sniedz personīgais (-ā) asistents (-e).

2) Personīgās aprūpes mērķis ir mobilizēt personas ar smagu invaliditāti, veicināt viņu sociālo integrāciju un autonomiju, tām sniegt iespēju pieņemt lēmumus un ietekmēt ģimenes dinamiku un sniegt palīdzību, veicot profesionālo darbību, mācībās un brīvajā laikā.”

17) Saskaņā ar Likuma Nr. 447/2008 21. pantu par personīgās aprūpes apmēra izvērtēšanu:

“1) Personīgās aprūpes apmēru nosaka atkarībā no 4. pielikumā uzskaitītajām darbībām, kuras persona ar smagu invaliditāti nespēj veikt pati, un stundu skaita, kas nepieciešams to veikšanai.

[..]

3) Personīgās aprūpes stundu aprēķinā netiek iekļautas personīgās aprūpes stundas, kuru laikā persona ar smagu invaliditāti izmanto ikdienas vai iknedēļas institucionālos pakalpojumus. Personai ar smagu invaliditāti, kura izmanto ikgadējus institucionālos pakalpojumus, var tikt piedāvāta personīgā aprūpe, pavadot to uz mācību iestādi, ja šī iestāde neatrodas sociālā dienesta telpās vai bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības dienesta un sociālās aizgādības telpās.

[..]”

18) Šī likuma 22. pantā personīgās aprūpes piešķiršana ir regulēta šādi:

“1) Personai ar smagu invaliditāti, kura, veicot komplekso ekspertīzi saskaņā ar 15. panta 1. punktu, ir atzīta par atkarīgu no personīgās aprūpes, šim nolūkam var tikt piešķirts pabalsts, ja personīgo aprūpi sniedz 4. pielikumā uzskaitīto darbību veikšanai.

[..]

7) Personīgās aprūpes pabalsts tiek piešķirts apmērā, kas atbilst personīgās aprūpes apmēram gadā, un tas tiek izteikts euro valūtā. Šī pabalsta apmērs tiek samazināts atbilstoši invaliditātes pensijas pieaugumam, kas tiek izmaksāta par visu kalendāro gadu.

[..]

9) Ja personas ar smagu invaliditāti ienākumi četrkārtīgi pārsniedz pilngadīgas personas iztikas minimumu [..], summa, kas atbilst četrkārtīgam pilngadīgas personas iztikas minimumam, [..] tiek atskaitīta no personas ar smagu invaliditāti ienākumiem. Ja šis atņemšanas rezultāts ir mazāks par summu, kas atbilst personīgās aprūpes apmēram, kas izteikts euro, personīgās aprūpes pabalsts būs šīs starpības apmērā. Ja starpība starp personas ar smagu invaliditāti ienākumiem un summu, kas atbilst četrkārtīgam pilngadīgas personas iztikas minimumam [..], pārsniedz summu, kas atbilst personīgās aprūpes apmēram, kas izteikts euro, personīgās aprūpes pabalsts netiek piešķirts; 7. un 8. punktu piemēro pēc analogijas.

10) Personīgās aprūpes stundu tarifs pabalsta apmēra aprēķināšanai atbilst 1,39 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..].

11) Personīgās aprūpes pabalsts tiek izmaksāts katru mēnesi, iesniedzot iepriekšējā mēnesī nostrādāto personīgās aprūpes stundu izrakstu.

12) Personīgās aprūpes pabalstu izmaksā personai ar smagu invaliditāti vai – ar minētās personas rakstisku piekrišanu – personīgās aprūpes aģentūrai, ja persona ar smagu invaliditāti ar šo aģentūru ir noslēgusi vienošanos par palīdzību administratīvo aktu izpildē, tajā paredzot personīgā(-ās) asistenta(-es) atlīdzību.

[..]”

- 19 Minētā likuma 23. panta 9. un 10. punktā ir paredzēts, ka personai ar smagu invaliditāti katru mēnesi kompetentajai iestādei ir jāiesniedz nostrādātais personīgās aprūpes stundu izraksts rēķina sagatavošanai, kā arī apstiprinājums par atlīdzību, kas katru mēnesi tiek izmaksāta personīgajam(-ai) asistentam(-ei).
- 20 Likuma Nr. 447/2008 38. pantā par pabalstu augstāku izmaksu kompensēšanai ir paredzēts:
- “1) Persona ar smagu invaliditāti, kura, veicot kompleksu ekspertīzi atbilstoši 15. panta 1. punktam, tiek atzīta par atkarīgu no augstāku izmaksu kompensēšanas, izņemot, ja šajā likumā ir noteikts citādi, var pieprasīt pabalstu par augstākām izmaksām,
- a) ko rada speciāls uzturs;
- b) kas ir saistītas ar
1. speciālu higiēnu vai apģērba, gultas veļas, apavu un mēbeļu nolietošanas,
 2. personiskā transportlīdzekļa uzturēšanu,
 3. īpaši apmācīta suņa uzturēšanu.
- 2) Atkarība tiek izvērtēta atsevišķi, ņemot vērā katru no 1. punktā uzskaitītajām augstāku izmaksu vienībām.
- [..]
- 4) Ikmēneša pabalsta augstāku izmaksu kompensēšanai apmērs speciālam uzturam atbilst:
- a) 18,56 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..] par 5. pielikuma pirmajā grupā uzskaitītajām pataloģijām un traucējumiem;
- b) 9,28 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..] par 5. pielikuma otrajā grupā uzskaitītajām pataloģijām un traucējumiem;
- c) 5,57 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..] par 5. pielikuma trešajā grupā uzskaitītajām pataloģijām un traucējumiem.
- [..]
- 10) Ikmēneša pabalsta augstāku izmaksu kompensēšanai apmērs personiskā transportlīdzekļa uzturēšanai atbilst 16,70 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..].
- [..]
- 14) Ikmēneša pabalsta augstāku izmaksu kompensēšanai apmērs īpaši apmācīta suņa uzturēšanai atbilst 22,27 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..].
- [..]
- 17) Pabalstu augstāku izmaksu kompensēšanai nevar piešķirt, ja fiziskas personas ar smagu invaliditāti ienākumi trīskārtēji pārsniedz pilngadīgas personas iztikas minimumu [..].
- [..]”

21 Šī likuma 39. pants attiecībā uz kopšanu paredz:

“1) Šī likuma mērķiem ar “kopšanu” saprot palīdzību, kas sniegta personai ar smagu invaliditāti, kura ir atkarīga no kopšanas saskaņā ar 14. panta 4. punktu, ja vien šajā likumā nav noteikts citādi.

2) Kopšanas mērķis ir sniegt ikdienas palīdzību personai ar smagu invaliditāti, veicot intīmās dzīves, uzkopšanas un sociālās darbības soļus, lai attiecīgajai personai saglabātu ierasto mājas vidi.”

22 Saskaņā ar minētā likuma 40. pantu “Kopšanas pabalsts”:

“1) Ja 3. un 4. punktā aprakstītā fiziskā persona nodrošina kopšanu personai ar smagu invaliditāti, kura ir vecāka par 6 gadiem un kura, veicot komplekso ekspertīzi atbilstoši 15. panta 1. punktam, ir atzīta par atkarīgu no kopšanas, šī fiziskā persona var saņemt šim nolūkam paredzētu pabalstu.

[..]

7) Ikmēneša kopšanas pabalsta apmērs atbilst 111,32 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..] personas ar smagu invaliditāti kopšanai un 148,42 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..] vismaz divu personu ar smagu invaliditāti kopšanai, ja vien šajā likumā nav noteikts citādi.

8) Ikmēneša kopšanas pabalsta apmērs atbilst 98,33 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..], ja persona ar smagu invaliditāti, kura ir atkarīga no kopšanas, ikdienā izmanto institucionālos pakalpojumus vai apmeklē mācību iestādi vairāk nekā 20 stundas nedēļā. Ikmēneša kopšanas pabalsta apmērs atbilst 139,15 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..], ja fiziska persona nodrošina kopšanu vismaz divām personām ar smagu invaliditāti, kuras ir atkarīgas no kopšanas un kuras ikdienā izmanto institucionālos pakalpojumus vai apmeklē mācību iestādi vairāk nekā 20 stundas nedēļā.

9) Ikmēneša kopšanas pabalsta apmērs atbilst 144,7 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..], ja fiziska persona nodrošina kopšanu personai ar smagu invaliditāti, kura ir atkarīga no kopšanas un ikdienā izmanto institucionālos pakalpojumus vai apmeklē mācību iestādi vairāk nekā 20 stundas nedēļā, un vienlaicīgi nodrošina kopšanu citai personai ar smagu invaliditāti, kura ir atkarīga no kopšanas un kura ikdienā neizmanto institucionālos pakalpojumus vai kura tos izmanto ne vairāk kā 20 stundas nedēļā, vai kura neapmeklē mācību iestādi vai to apmeklē ne vairāk kā 20 stundas nedēļā.

10) Ja 3. un 4. punktā norādītā fiziskā persona, kura nodrošina kopšanu, saņem vecuma pensiju, priekšlaicīgu vecuma pensiju, invaliditātes pensiju dēļ nespējas veikt algotu darbu vairāk nekā 70 % apmērā, militārpersonu un policistu pensiju vai militārpersonu un policistu invaliditātes pensiju, ikmēneša kopšanas pabalsta apmērs atbilst 46,38 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..] par personas ar smagu invaliditāti kopšanu un 61,22 % no pilngadīgas personas iztikas minimuma [..] par vismaz divu personu ar smagu invaliditāti kopšanu, ja vien šajā likumā nav noteikts citādi. 12. punktā paredzētais pabalsta samazinājums nav piemērojams.

[..]

12) Ja personas ar smagu invaliditāti ienākumi 1,4 reizes pārsniedz pilngadīgas personas iztikas minimumu [..], 7.–9. punktā norādīto kopšanas pabalstu samazina par summu, kas pārsniedz minētos ienākumus; ja fiziska persona ar smagu invaliditāti ir apgādājams bērns un ja viņas ienākumi trīskārtēji pārsniedz pilngadīgas personas iztikas minimumu [..], kopšanas pabalstu samazina par abu šo summu starpību.

[..]

15) Kopšanas pabalstu var izmaksāt arī tad, ja fiziska persona, kura nodrošina personas ar smagu invaliditāti aprūpi, strādā profesijā un ja ikmēneša ienākumi, kurus tā gūst no šīs profesijas, dubultā apmērā nepārsniedz pilngadīgas personas iztikas minimumu [..]; tomēr minētās profesijas veikšana nevar būt nesaderīga ar personas ar smagu invaliditāti kopšanas mērķiem un apmēru.

[..]

18) Kopšanas pabalsta apmēru proporcionāli samazina par dienām, kuras persona ar smagu invaliditāti pavada iestādē, kurā ir pieejama ambulatorā medicīniskā aprūpe, ja uzturēšanās ilgums pārsniedz 30 dienas. Kopšanas pabalsta apmēru samazina par dienām, kuras persona ar smagu invaliditāti pavada “brīvdabas skolas” veida mācību iestādē, sociālās reintegrācijas vietā vai brīvā laika pavadīšanas vietā. Kopšanas pabalsta apmēru, piemērojot šī punkta otro teikumu, samazina tikai tad, ja fiziska persona ir nodrošinājusi personas ar smagu invaliditāti kopšanu laikā, kad tā uzturējās “brīvdabas skolas” veida mācību iestādē, sociālās reintegrācijas vietā vai brīvā laika pavadīšanas vietā. Kopšanas pabalsta pārmaksu var ņemt vērā, aprēķinot summas, kas tiks izmaksātas turpmākajos kalendārajos mēnešos.

[..]”

23 Likuma Nr. 447/2008 42. pantā ir paredzēti kopēji noteikumi saistībā ar kompensējošu pabalstu izmaksāšanu. Saskaņā ar šo pantu:

“1) Pabalsti netiek izmaksāti ārpus Slovērijas Republikas teritorijas. Ja persona ar smagu invaliditāti ārpus Slovērijas teritorijas uzturas ilgāk par 60 secīgām dienām, kompensējošie pabalsti tiek atcelti un to izmaksa tiek apturēta, sākot no tā kalendārā mēneša pirmās dienas, kas seko mēnesim, kurā šīs 60 dienas ir beigušās.

2) Personīgās aprūpes pabalstu un kopšanas pabalstu nevar piešķirt, ja cita Eiropas Ekonomiskās zonas dalībvalsts par personīgo palīdzību vai personas ar smagu invaliditāti aprūpi izmaksā pabalstu vai veic maksājumus ar identisku mērķi.

[..]”

24 Šī likuma 43. pantā “Tiesību saņemt kompensējošus pabalstus rašanās un to izmaksāšana [..]” ir paredzēts:

“1) Tiesību saņemt kompensējošu pabalstu un tiesību uz to izmaksāšanu pamatā ir spēkā esošs kompetentās iestādes lēmums, ar kuru tiek atzītas šīs tiesības.

[..]”

Pirmstiesas procedūra

25 Komisija norāda, ka ir saņēmusi lielu skaitu sūdzību par to, ka Slovērijas pensiju saņēmējiem, kuri ir atzīti par atkarīgiem no aprūpes un kuri ir apmetušies uz dzīvi Čehijas Republikā, lai dzīvotu kopā ar saviem pilngadīgajiem bērniem, nav izmaksāti dažādi pabalsti. Tādējādi 2010. gada 17. marta vēstulē Komisija vērsa Slovērijas iestāžu uzmanību uz faktu, ka tā uzskata, ka kopšanas pabalstam, personīgās aprūpes pabalstam un pabalstam augstāku izmaksu kompensēšanai (turpmāk tekstā – “aplūkotie pabalsti”) ir “slimības pabalsta” īpašības Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē un ka tādējādi saskaņā ar šīs regulas 21. pantu tie ir jāizmaksā minēto pabalstu saņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem, kuri pastāvīgi nedzīvo Slovērijā.

- 26 Sākotnēji norādījusi, ka tā veiks visus nepieciešamos pasākumus, lai panāktu atbilstību Regulai Nr. 883/2004, Slovēkijas Republika tomēr savu praksi nemainīja un, atbildot uz jaunu Komisijas vēstuli, apgalvoja, ka aplūkoto pabalsti neietilpst šīs regulas piemērošanas jomā, pamatojoties uz to, ka neesot saistīti ne ar vienu no tās 3. panta 1. punktā norādītajām riska kategorijām.
- 27 Nepiekrītot šai analīzei, Komisija Slovēkijas Republikai nosūtīja brīdinājuma vēstuli, kuru tā saņēma 2012. gada 26. martā, norādot, ka aplūkoto pabalsti esot jāuzskata par slimības pabalstiem Regulas Nr. 883/2004 izpratnē un ka saskaņā ar minētās regulas 21. pantu to izmaksāšana nevarot būt atkarīga no saņēmēja dzīvesvietas.
- 28 Slovēkijas Republika uz brīdinājuma vēstuli atbildēja ar 2012. gada 25. maija vēstuli, norādot, ka aplūkoto pabalsti neietilpstot Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas jomā, jo tie tiek izmaksāti pēc saņēmēja sociālās un ekonomiskās situācijas individuāla izvērtējuma.
- 29 Tā kā Komisiju Slovēkijas Republikas argumentācija nepārliecināja, tā 2012. gada 25. oktobrī Slovēkijas iestādēm nosūtīja argumentēto atzinumu, kuru tās saņēma tajā pašā dienā. Minētā argumentētajā atzinumā Komisija it īpaši norādīja, ka izpildāmās prasības aplūkoto pabalstu saņemšanai valsts tiesiskajā regulējumā ir noteiktas vispārējā un objektīvā veidā un kompetentajām iestādēm šajā ziņā nav diskrecionāru pilnvaru. Šī iemesla dēļ būtu kļūdaini apgalvot, ka aplūkoto pabalsti neatbilst nevienai no Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punktā norādītajām riska kategorijām. Turklāt Komisija uzskata, ka minētos pabalstus nevar uzskatīt par “īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem” Regulas Nr. 883/2004 70. panta 2. punkta izpratnē.
- 30 Tādējādi Komisija uzskatīja, ka, atsakoties izmaksāt aplūkos pabalstus saņēmējiem, kuri nedzīvo Slovēkijas teritorijā, Slovēkijas Republika nav izpildījusi LESD 48. pantā un Regulas Nr. 883/2004 7. un 21. pantā paredzētos pienākumus, un lūdza šo dalībvalsti veikt nepieciešamos pasākumus, lai panāktu atbilstību argumentētajam atzinumam divu mēnešu laikā no tā saņemšanas brīža.
- 31 Atbildot uz šo argumentēto atzinumu, Slovēkijas Republika 2012. gada 20. decembra vēstulē norādīja, ka tā saglabānot pozīciju, saskaņā ar kuru aplūkoto pabalsti neietilpst Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas jomā, pamatojoties uz to, ka tie neesot saistīti ar nevienu no minētās regulas 3. panta 1. punktā norādītajām riska kategorijām, jo to mērķis ir integrēt invalīdus sabiedrībā, nevis uzlabot viņu veselības stāvokli.
- 32 Šādos apstākļos Komisija nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Par pieņemamību

Lietas dalībnieku argumenti

- 33 Slovēkijas Republika galvenokārt atsauca uz prasības nepieņemamību, pamatojoties uz to, ka procedūras par pienākumu neizpildi pirmstiesas stadijā Komisija neesot paudusi nostāju par pamatelementiem, uz kuriem Slovēkijas Republika norādīja, pamatojot savu aizstāvību, un turpretī esot izvērtējusi citus jautājumus, par kuriem lietas dalībnieku vidū strīda neesot bijis.
- 34 Pirmkārt, Komisija neesot atbildējusi uz argumentiem, kuru nolūks bija pierādīt, ka attiecīgie pabalsti ir “sociālās palīdzības pasākumi” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 5. punkta izpratnē, kas ir izslēgti no šīs regulas piemērošanas jomas. Komisija tādējādi neesot ievērojusi nosacījumu par pirmstiesas procedūras pareizu norisi (rikojums Komisija/Spānija, C-266/94, EU:C:1995:235, 25. punkts) un neesot pietiekami skaidri noteikusi strīda priekšmetu. Otrkārt, Komisija esot apgalvojusi, ka Slovēkijas

Republika pirmstiesas stadijā esot apgalvojusi, ka aplūkotie pabalsti esot “īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” Regulas Nr. 883/2004 70. panta izpratnē, tomēr tas tā neesot. Šie kļūdainie Komisijas apgalvojumi padarot prasības pieteikumu neskaidru.

- 35 Komisija norāda, ka tā neesot ne paplašinājusi, ne grozījusi strīda priekšmetu un neesot apdraudējusi Slovērijas Republikas tiesības uz aizstāvību. Pirmkārt, gan brīdinājuma vēstulē, gan argumentētajā atzinumā tā esot norādījusi, ka tā nepielīdzinot aplūkoto pabalstu saņēmēju ienākumu noteikšanu viņu situācijas individuālam un diskrecionāram izvērtējumam Tiesas judikatūras šajā jomā izpratnē. Tomēr, lai gan ir taisnība, ka saskaņā ar LESD 258. pantu celtas prasības priekšmeta robežas nosaka šajā normā paredzētā pirmstiesas procedūra un ka līdz ar to Komisijas argumentētais atzinums un prasība ir jābalsta uz vienādiem iebildumiem, saskaņā ar šo nosacījumu tomēr nevar visos gadījumos pieprasīt, lai to formulējums pilnībā sakristu, ja strīda priekšmets nav ticis paplašināts vai grozīts (spriedums Komisija/Vācija, C-433/03, EU:C:2005:462, 28. punkts). Turklāt Komisija uzskata, ka no spriedumiem Komisija/Īrija (C-362/01, EU:C:2002:739, 18.–20. punkts) un Komisija/Luksemburga (C-519/03, EU:C:2005:234, 21. punkts) izriet, ka tas, ka nav ņemta vērā attiecīgās dalībvalsts sniegtā atbilde uz brīdinājuma vēstuli un argumentēto atzinumu, neizraisa prasības nepieņemamību.
- 36 Otrkārt, lai izlemtu attiecīgo strīdu, esot jānoskaidro, vai šajā lietā ir piemērojams Regulas Nr. 883/2004 70. pants. Komisija var aplūkot šo jautājumu arī tad, ja Slovērijas Republika to nav lūgusi.
- 37 Pakārtoti Slovērijas Republika arī norāda, ka Komisijas prasība nav pieņemama, ciktāl tā attiecas uz iebildumu par LESD 48. panta pārkāpumu, jo šis iebildums neesot minēts brīdinājuma vēstulē un pirmo reizi esot ticis norādīts tikai argumentētā atzinuma stadijā.
- 38 Uzskatot, ka šī iebilde par daļēju nepieņemamību patiesībā attiecas uz lietas izskatīšanu pēc būtības, Komisija norāda, ka, neizmaksājot aplūkotus pabalstus saņēmējiem, kuri pastāvīgi dzīvo ārpus tās teritorijas, Slovērijas Republika vienlaicīgi pārkāpj Regulu Nr. 883/2004 un LESD 48. pantā norādīto pabalstu eksportējamības principu.

Tiesas vērtējums

- 39 Attiecībā uz Slovērijas Republikas galvenokārt izvirzīto iebildi par Komisijas prasības nepieņemamību jāatgādina, ka pirmstiesas procedūras mērķis ir dot attiecīgajai dalībvalstij iespēju izpildīt savus no Savienības tiesībām izrietošos pienākumus un pienācīgi aizstāvēties pret Komisijas izvirzītajiem iebildumiem. Pirmstiesas procedūras atbilstoša izpilde ir būtiska garantija ne tikai aizsargāt attiecīgās dalībvalsts tiesības, bet arī nodrošināt to, ka iespējamā tiesas procedūra būs par skaidri definētu strīda priekšmetu (it īpaši skat. spriedumus Komisija/Frāncija, C-1/00, EU:C:2001:687, 53. punkts; Komisija/Vācija, C-135/01, EU:C:2003:171, 19. un 20. punkts, kā arī Komisija/Nīderlande, C-79/09, EU:C:2010:171, 21. punkts).
- 40 Tādējādi pirmstiesas procedūrai ir šādi trīs mērķi: ļaut dalībvalstij izbeigt iespējamo pārkāpumu, tai sniegt iespēju īstenot savas tiesības uz aizstāvību un noteikt strīda priekšmetu gadījumam, ja tiek celta prasība Tiesā (spriedumi Komisija/Īrija, C-362/01, EU:C:2002:739, 18. punkts; Komisija/Vācija, C-135/01, EU:C:2003:171, 21. punkts, un Komisija/Nīderlande, C-79/09, EU:C:2010:171, 22. punkts).
- 41 Atbilstoši iepriekš minētajam Komisijai principā savā argumentētajā atzinumā ir jānorāda vērtējums, kuru tā ir sniegusi apsvērumiem, kurus dalībvalsts ir formulējusi savā atbildē uz brīdinājuma vēstuli (skat. spriedumus Komisija/Īrija, C-362/01, EU:C:2002:739, 19. punkts, un Komisija/Vācija, C-135/01, EU:C:2003:171, 22. punkts).

- 42 Tomēr šajā gadījumā apstāklis, ka Komisija tikai isi ir atbildējusi, vai pat nav atbildējusi uz Slovēķijas Republikas argumentiem, kuru nolūks bija pierādīt, ka aplūkotie pabalsti ir “sociālās palīdzības pasākumi” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 5. punkta izpratnē, ja tas ir pierādīts, neietekmē strīda priekšmeta noteikšanu un nerada šai dalībvalstij neiespējamību izbeigt apgalvoto pārkāpumu, kā arī neapdraud tās tiesības uz aizstāvību.
- 43 Gan brīdinājuma vēstulē, gan argumentētajā atzinumā Komisija norādīja, ka tā uzskata, ka aplūkotie pabalsti ir sociālā nodrošinājuma pabalsti un ka tā nepielīdzina aplūkoto pabalstu saņēmēju ienākumu noteikšanu individuālam un diskrecionāram izvērtējumam Tiesas judikatūras šajā jomā izpratnē. Veicot šādu analīzi, Komisija izslēdza Regulas Nr. 883/2004 3. panta 5. punkta par sociālo palīdzību piemērojamību.
- 44 Pretēji Slovēķijas Republikas norādītajam apstāklis, ka Komisija savā prasības pieteikumā ir izvērtējusi Regulas Nr. 883/2004 70. panta piemērojamību aplūkotajiem pabalstiem, lai pierādītu, ka tie neietilpst šī panta piemērošanas jomā, lai gan Slovēķijas Republika pirmstiesas stadijas laikā par šo jautājumu nav izteikusies, un tā kā katrā ziņā lietas dalībnieki vienprātīgi Tiesā atzina faktu, ka minētais pants šajā lietā nav piemērojams, arī nav uzskatāms ne par Slovēķijas Republikas tiesību uz aizsardzību pārkāpumu, ne par nepietiekamu strīda priekšmeta noteikšanu.
- 45 Pirmkārt, pirmstiesas procedūras laikā pastāvīgi apstiprinot, ka aplūkotie pabalsti ir “sociālā nodrošinājuma pabalsti” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta izpratnē, kuriem tādējādi vajadzētu būt eksportējamiem, Komisija tiem ir skaidri piešķīrusi tādu juridisko kvalifikāciju, kādu tā uzskatīja par piemērotu, un tādējādi noteikusi strīda priekšmetu. Ciktāl “sociālā nodrošinājuma pabalsta” jēdziens šīs regulas 3. panta 1. punkta izpratnē un “īpaša no iemaksām neatkarīga naudas pabalsta” jēdziens minētās regulas 3. panta 2. punkta un 70. panta izpratnē ir savstarpēji izslēdzoši (spriedums *Hosse*, C-286/03, EU:C:2006:125, 36. punkts), Komisijas arguments par minētā 70. panta nepiemērojamību strīdīgajiem pabalstiem, kas tika izvirzīts pirmstiesas procedūrā, ietilpst šādi noteiktā strīda ietvaros, to nepaplašinot.
- 46 Otrkārt, ciktāl neviens procesuāls noteikums neuzliek attiecīgajai dalībvalstij pienākumu jau pirmstiesas procedūras stadijā iesniegt visus aizstāvības argumentus prasības, kas pamatota ar LESD 258. pantu, ietvaros (skat. spriedumus Komisija/Spānija, C-414/97, EU:C:1999:417, 19. punkts, un Komisija/Nīderlande, C-34/04, EU:C:2007:95, 49. punkts), Komisijai nevar pārņemt, ka tā savā prasības pieteikumā būtu norādījusi argumentus par Regulas Nr. 883/2004 70. panta nepiemērojamību strīdīgajiem pabalstiem, lai gan Slovēķijas Republika pirmstiesas procedūrā nav norādījusi uz minētā panta piemērojamību, vienlaicīgi saglabājot tiesības to darīt tiesvedības procesa laikā.
- 47 Tādējādi galvenokārt celtā iebilde par prasības nepieņemamību ir jānoraida.
- 48 Attiecībā uz iebildi par prasības daļēju nepieņemamību saistībā ar faktu, ka uz LESD 48. panta pārkāpumu pirmo reizi tika norādīts tikai argumentētā atzinuma stadijā, jākonstatē, ka 2013. gada 22. marta brīdinājuma vēstulē nav minēts iebildums par šī panta pārkāpšanu, bet tikai norādīts, ka ar Regulas Nr. 883/2004 21. pantu tiek īstenots minētais LESD 48. pants.
- 49 Turklāt, lai gan Komisija savā prasības pieteikumā norāda, ka Regula Nr. 883/2004 ir jāinterpretē LESD 48. panta gaismā, tajā nav ietverta precīza argumentācija iebilduma par LESD 48. panta pārkāpšanu pamatojumam, bet šis pārkāpums secināts no Regulas Nr. 883/2004 noteikumu pārkāpuma.
- 50 No tā izriet, ka šī prasība nav pieņemama, ciktāl tajā lūgts konstatēt, ka Slovēķijas Republika nav izpildījusi LESD 48. pantā paredzētos pienākumus.

Par lietas būtību

Lietas dalībnieku argumenti

- 51 Komisija norāda, ka aplūkotie pabalsti ir jākvalificē kā “slimības pabalsti” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Tādējādi tie esot jāizmaksā arī tiem saņēmējiem, kuru pastāvīgā dzīvesvieta nav (vai vairs nav) Slovērijā. Šādu saņēmēju tiesību saņemt aplūkotos pabalstus ierobežošana neatbilstot Regulas Nr. 883/2004 7. un 21. pantam.
- 52 Vispirms – aplūkotie pabalsti tiekot piešķirti, individuāli un diskrecionāri neizvērtējot pieteicēju personiskās vajadzības, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju. Pieteicēju veselības stāvokļa un sociālās situācijas izvērtēšanas kritēriji izrietot no Likuma Nr. 447/2008 un esot objektīvi un saistoši kompetentajām iestādēm. Pēdējo minēto lēmumi varot tikt pārbaudīti tiesā, lai nodrošinātu, ka ir ievēroti šajā likumā noteiktie pabalstu piešķiršanas nosacījumi un šī likuma mērķi. Apstākļi, ka Slovērijas iestādes, lemjot par aplūkoto pabalstu piešķiršanu, piemērojot papildu kritēriju, kas izpaužoties tādējādi, ka tiek izvērtēts, vai invaliditātes kompensēšanu var nodrošināt ar kādu citu tiesisku līdzekli, nenozīmējot, ka šīm iestādēm šajā ziņā būtu rīcības brīvība. No Likuma Nr. 447/2008 43.–48. panta izrietot, ka šī papildu kritērija derīgumu arī varot pakļaut tiesas pārbaudei un tā piemērojamība ietilpstot piemērojamajā tiesiskajā regulējumā.
- 53 Likumā Nr. 447/2008 esot noteikti kritēriji, saskaņā ar kuriem persona var saņemt aplūkotos pabalstus, tādējādi ierobežojot iestāžu, kurām tas ir jāpiemēro, rīcības brīvību. Tādējādi, pat ja šīm iestādēm, protams, ir diskrecionārā vara, piešķirot minētos pabalstus, šīs pilnvaras tiekot īstenotas saskaņā ar šajā likumā noteiktajām robežām. Norādījusi uz aplūkoto pabalstu brīvprātīgo raksturu, *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovērijas Republikas Augstākā tiesa) spriedumā, kas attiecas uz strīdīgajiem pabalstiem, uz kuru norāda Slovērijas Republika, esot apstiprinājusi, ka pabalstus var piešķirt tikai personai, kas atbilst likumā noteiktajiem nosacījumiem.
- 54 Turklāt Komisija norāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru pabalstu, kas piešķirti objektīvi, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju, un kas domāti, lai uzlabotu no aprūpes atkarīgu personu veselību un dzīvi, mērķis galvenokārt ir papildināt veselības apdrošināšanas pabalstus un tie ir jāuzskata par “slimības pabalstiem” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē (it īpaši skat. spriedumus *Gaumain-Cerri* un *Barth*, C-502/01 un C-31/02, EU:C:2004:413, 20. punkts; *Hosse*, C-286/03, EU:C:2006:125, 38. punkts, kā arī Komisija/Parlaments un Padome, C-299/05, EU:C:2007:608, 61. punkts).
- 55 Tādējādi, pirmkārt, no Likuma Nr. 447/2008 39. panta 2. punkta un 40. panta 1. punkta izrietot, ka kopšanas pabalsts ir pabalsts, kas ļauj personām, kuras ir atkarīgas no kopšanas, kompensēt augstākus izdevumus, ko rada to veselības stāvokļi. Lai gan šim pabalstam ir īpašas iezīmes, tas esot jāuzskata par “slimības pabalstu” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.
- 56 Otrkārt, saskaņā ar Likuma Nr. 447/2008 20. panta 2. punktu personīgās aprūpes mērķis esot mobilizēt personas ar smagu invaliditāti, veicināt viņu sociālo integrāciju un autonomiju, tām sniegt iespēju pieņemt lēmumus un ietekmēt ģimenes dinamiku, un tām sniegt palīdzību, veicot profesionālo darbību, mācībās un brīvajā laikā. Tādējādi personīgās aprūpes pabalsta mērķis esot papildināt slimības pabalstus un uzlabot personu, kuras ir atkarīgas no šādas aprūpes, stāvokli un dzīves kvalitāti. Personīgās aprūpes pabalsts izpaužoties kā finansiāla palīdzība, un apstākļi, ka to izmaksā, iesniedzot iepriekšējā mēnesī nostrādāto personīgās palīdzības stundu izrakstu, neļaujot to kvalificēt kā pabalstu natūrā.
- 57 Treškārt, arī pabalsts augstāku izmaksu kompensēšanai esot jāuzskata par “slimības pabalstu” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, jo tā mērķis ir ļaut personām ar smagu invaliditāti dzīvot pilnvērtīgāku dzīvi. Saskaņā ar Likuma Nr. 447/2008 38. panta 1. punktu šo pabalstu

var piešķirt, lai kompensētu augstākas izmaksas, ko rada speciāls uzturs vai kas ir saistītas ar īpašu higiēnu, apģērba, gultasveļas, apavu un mēbeļu nolietošanas, personīgā transportlīdzekļa uzturēšanu vai īpaši apmācīta suņa uzturēšanu. Tiesa jau ir nospriedusi, ka līdzīgs pabalsts, kas tika piešķirts Zviedrijā, ir jāuzskata par slimības pabalstu (Komisija/Parlaments un Padome, C-299/05, EU:C:2007:608, 62. punkts).

- 58 Aplūkoto pabalstu mērķis esot segt atkarības risku, nevis kompensēt pabalstu saņēmēju materiālo nenodrošinātību, jo tie nepalielinot saņēmēju ienākumus līdz iztikas minimuma līmenim, bet varot tikt tiem piešķirti arī tad, ja viņu ienākumi 1,4–4 reizes pārsniedz minētos minimālos ienākumus.
- 59 Visbeidzot, tā kā aplūkotie pabalsti sedz Regulā Nr. 883/2004 uzskaitītos riskus, tie neesot sociālā nodrošinājuma pabalsti. Tie neesot arī “īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” Regulas Nr. 883/2004 70. panta 2. punkta izpratnē.
- 60 Slovākijas Republika norāda, pirmkārt, ka personīgās aprūpes pabalsts ir pabalsts natūrā, jo saskaņā ar Likuma Nr. 447/2008 22. panta 11. punktu tas tiek izmaksāts katru mēnesi, iesniedzot iepriekšējā mēnesī nostrādāto personīgās aprūpes stundu izrakstu. Pabalstu natūrā var piešķirt arī kā naudu, ja kompetentā iestāde izmaksā naudas līdzekļus, uzrādot izmaksu pamatojumu.
- 61 Otrkārt, kopšanas pabalsta, pabalsta augstāku izmaksu kompensēšanai, kā arī, pakārtoti, personīgās aprūpes pabalsta mērķis esot kompensēt kādas saņēmēju kategorijas materiālās nenodrošinātības situācijas un tiem esot sociālā nodrošinājuma pabalsta iezīmes, kas saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 3. panta 5. punkta a) apakšpunktu ir izslēgti no minētās regulas piemērošanas jomas.
- 62 Pirmkārt, šie pabalsti esot cieši saistīti ar to saņēmēju sociāli ekonomisko situāciju un to mērķis neesot uzlabot viņu veselības stāvokli vai, vispārīgāk, viņu atkarības stāvokli vai kompensēt augstākas izmaksas, ko rada viņu veselības stāvoklis. Šo pabalstu mērķis esot veicināt personu ar smagu invaliditāti, kuriem ir nelieli ienākumi un pieticīgs īpašums, sociālo integrāciju. Pabalstu saņēmēju dzīves kvalitātes uzlabošanās esot to uzlabotās sociālās integrācijas loģiskas un apzināti paredzētas sekas, bet tas neļaujot uzskatīt šos pabalstus par slimības pabalstiem, kas ietilptu Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas jomā.
- 63 Otrkārt, pabalstu pieprasītāju individuālā situācija esot pakļauta dažādām ekspertizēm, kuru rezultātā tiek sagatavots ziņojums saistībā ar komplekso ekspertīzi. Uz šī pamata kompetentā iestāde pieņemot lēmumu par pabalsta piešķiršanu. Pat ja pieprasītājs atbilstu visiem kritērijiem, kas ļauj saņemt pabalstu, šāda pabalsta piešķiršana būtu fakultatīva un tiesības saņemt pabalstu netiktu piešķirtas, ja iestāde, ņemot vērā īpašos apstākļus, nolemtu minēto pabalstu nepiešķirt. Likums Nr. 447/2008 administratīvajai iestādei neliekot pieņemt nekādu īpašu lēmumu, bet gan tai ļaujot pieņemt vispiemērotāko iespējamo lēmumu, ņemot vērā katras situācijas īpašo raksturu veidā, kas atbilst vispārējām interesēm, individuāli izvērtējot personas ar smagu invaliditāti vajadzības, ievērojot šī likuma nolūku un mērķi.
- 64 Slovākijas Republika šajā ziņā pamatojas uz Likuma Nr. 447/2008 22. panta 1. punktā, 38. panta 1. punktā un 40. panta 1. punktā iekļautajiem vārdiem “var saņemt vai var piešķirt”, uz Likuma Nr. 447/2008 52. panta o) punktu, kurā ir paredzēts, ka Nodarbinātības, sociālo lietu un ģimenes lietu aģentūra “pārbauda kompensēšanas iespējamību”, uz Slovākijas tiesu judikatūru, saskaņā ar kuru Likumā Nr. 447/2008 paredzētie pabalsti ir fakultatīvi pabalsti, kā arī uz Likuma Nr. 447/2008 43. panta 1. punktu, kurā ir paredzēts, ka tiesību saņemt kompensējošu pabalstu un tiesību uz to izmaksāšanu pamatā ir spēkā esošs kompetentās iestādes lēmums, ar kuru tiek atzītas šīs tiesības.
- 65 Turklāt Slovākijas Republika uzskata, ka tas, ka trīs aplūkotie pabalsti nav neatkarīgi no iemaksām, kā arī to finansēšanas veids, kas ir saistīts ar to izmaksāšanas mērķi un nosacījumiem, apstiprina to sociālā nodrošinājuma pabalstu raksturu.

- 66 Pakārtoti Slovākijas Republika norāda, ka trīs aplūkotajiem pabalstiem nav sociālā nodrošinājuma pabalstu iezīmju, jo, vispirms, nepastāv nekādu iegūtu tiesību tos saņemt, turklāt šī saņemšana ir atkarīga no pieprasītāja personisko vajadzību individuāla un diskrecionāra izvērtējuma, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju, un, visbeidzot, šie pabalsti nav saistīti ar kādu no Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punktā uzskaitīto risku kategorijām.
- 67 Attiecībā uz šo pēdējo punktu Slovākijas Republika norāda, ka, tā kā minēto pabalstu mērķis neesot uzlabot atkarīgu personu veselības stāvokli, nedz arī īslaicīgi kompensēt ienākumu neesamību slimības laikā, tos nevar kvalificēt kā slimības pabalstus *stricto sensu* (spriedums *da Silva Martins*, C-388/09, EU:C:2011:439, 47. punkts), ne arī kā papildu slimības pabalstus spriedumu *Molenaar* (C-160/96, EU:C:1998:84) un *Jauch* (C-215/99, EU:C:2001:139) izpratnē.

Tiesas vērtējums

- 68 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai prasības par pienākumu neizpildi ietvaros Komisijai ir jāpierāda apgalvotā pienākumu neizpilde. Tai ir jāiesniedz Tiesai fakti, kas vajadzīgi šīs pienākumu neizpildes fakta pārbaudei, un tā nevar pamatoties tikai uz kaut kādu pieņēmumu (it īpaši skat. spriedumus Komisija/Itālija, C-135/05, EU:C:2007:250, 26. punkts, un Komisija/Grieķija, C-305/06, EU:C:2008:486, 41. punkts).
- 69 Lai izvērtētu Komisijas prasības pamatotību, jānosaka, vai aplūkotie pabalsti ir, kā to apgalvo Komisija, “slimības pabalsti” Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.
- 70 Atšķirība starp pabalstiem, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas joma, un pabalstiem, uz kuriem tā neattiecas, pamatojas galvenokārt uz katra pabalsta būtiskajām pazīmēm, it īpaši uz tā mērķiem un piešķiršanas nosacījumiem, nevis uz to, vai pabalsts valsts tiesību aktā ir vai nav kvalificēts par sociālā nodrošinājuma pabalstu (šajā ziņā skat. spriedumu *Molenaar*, C-160/96, EU:C:1998:84, 19. punkts).
- 71 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pabalstu var uzskatīt par sociālā nodrošinājuma pabalstu, ja tas saņēmējiem tiek piešķirts, neievērojot individuālu un diskrecionāru personisko vajadzību izvērtējumu, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju, un ja tas attiecas uz riskiem, kas ir skaidri uzskaitīti Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punktā (it īpaši skat. spriedumu *da Silva Martins*, C-388/09, EU:C:2011:439, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 72 Tādējādi vispirms ir jāpārbauda, vai aplūkotie pabalsti ir piešķirti saņēmējiem, kā to apgalvo Komisija, neveicot viņu personisko vajadzību individuālu un diskrecionāru izvērtējumu, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju, vai arī, kā norāda Slovākijas Republika, šie pabalsti saņēmējiem tiek piešķirti, tikai veicot viņu individuālās situācijas izvērtējumu, kas tomēr nerada nekādas tiesības saņemt kādu no šiem pabalstiem, lai arī būtu izpildīti visi to piešķiršanas kritēriji.
- 73 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka pirmais no šī sprieduma 71. punktā minētajiem diviem nosacījumiem ir izpildīts, ja pabalsts tiek piešķirts, ņemot vērā objektīvus kritērijus, kuri, ja tie ir izpildīti, rada tiesības uz pabalstu, un kompetentā iestāde nevar ņemt vērā citus personiskos apstākļus (šajā ziņā skat. spriedumus *Hughes*, C-78/91, EU:C:1992:331, 17. punkts; *Molenaar*, C-160/96, EU:C:1998:84, 21. punkts; *Maaheimo*, C-333/00, EU:C:2002:641, 23. punkts, un *De Cuyper*, C-406/04, EU:C:2006:491, 23. punkts).
- 74 No lietas materiāliem izriet, ka aplūkotus pabalstus var piešķirt, ja persona ar smagu invaliditāti, pamatojoties uz kompleksu ekspertīzi, kas tiek veikta, balstoties uz medicīnisko ekspertīzi un sociālo ekspertīzi, tiek atzīta par atkarīgu no personīgās aprūpes, no augstāku izmaksu kompensēšanas vai kopšanas.

- 75 Šajā ziņā saskaņā ar Likuma Nr. 447/2008 11. panta 11. punktu medicīniskās ekspertīzes rezultātā tiek sagatavots medicīniskais atzinums, kurā ir ietverta funkcionālo izmaiņu pakāpe, konstatējums, ka attiecīgajai personai ir smaga invaliditāte, secinājumi saistībā ar personas ar smagu invaliditāti dažādiem atkarības veidiem, kas norādīti šī likuma 14. pantā, un šīs personas veselības stāvokļa atkārtota izvērtējuma termiņš.
- 76 Minētā likuma 13. pantā norādītajā sociālajā ekspertīzē savukārt ietilpst personas ar smagu invaliditāti, viņas ģimenes un vides individuālo spēju novērtējums, tostarp transporta sistēmas un dzīvesvietas apstākļu novērtējums, it īpaši piekļuve sabiedriskajām ēkām.
- 77 Visbeidzot, saskaņā ar Likuma Nr. 447/2008 15. panta 1. punktu kompleksajā ekspertīzē it īpaši ietilpst šādi elementi: funkcionālo izmaiņu pakāpe, konstatējums, ka attiecīgajai personai ir smaga invaliditāte, smagas invaliditātes sociālās sekas visās kompensācijā ietvertajās jomās, priekšlikums attiecībā uz pabalstu veidu, kas būtu jāpiešķir kā kompensācija, vajadzības gadījumā konstatējums, ka persona ar smagu invaliditāti ir atkarīga no pavadoņa, vajadzības gadījumā konstatējums, ka persona ar smagu invaliditāti ir atkarīga no individuālas pārvadāšanas ar personisko transportlīdzekli vai ka viņu ir skāris faktiskais aklums vai pilnīgs aklums abās acīs, kā arī veselības stāvokļa atkārtota izvērtējuma termiņš, ja to ir noteicis ārsts eksperts.
- 78 No iepriekš minētā izriet, ka Slovērijas tiesiskā regulējuma mērķis ir piešķirt personām ar smagu invaliditāti pabalstu, kas visvairāk atbilst to personiskajām vajadzībām. Tomēr medicīniskā un sociālā ekspertīze, kā arī kompleksā ekspertīze, kuras ietvaros tiek izteikts priekšlikums par to, kāda veida kompensējošs pabalsts būtu jāpiešķir, tiek veikta, pamatojoties uz objektīviem, likumā noteiktiem kritērijiem. Turklāt netiek apstrīdēts, ka aplūkoti pabalsti netiek piešķirti gadījumos, kas nav paredzēti Likumā Nr. 447/2008, un ka šie pabalsti tiek apturēti, ja saņēmēji vairs neatbilst to piešķiršanas nosacījumiem.
- 79 Tomēr Komisija nepierāda, ka minētie kritēriji sniedz tiesības saņemt aplūkotos pabalstus bez kompetentās iestādes rīcības brīvības saistībā ar to piešķiršanu.
- 80 Likuma Nr. 447/2008 22. panta 1. punktā, 38. panta 1. punktā un 40. panta 1. punktā, kā arī šī likuma 43. panta 1. punktā minētie vārdi “var saņemt” vai “var piešķirt”, kuros ir paredzēts, ka tiesību saņemt kompensējošu pabalstu un tiesību uz to izmaksāšanu pamatā ir spēkā esošs kompetentās iestādes lēmums, ar kuru tiek atzītas šīs tiesības, mērķis ir atbalstīt Slovērijas Republikas nostāju, saskaņā ar kuru administrācijai, piešķirot aplūkotos pabalstus, ir rīcības brīvība.
- 81 Kā izriet no Slovērijas Republikas apsvērumiem, šo interpretāciju apstiprinot arī *Najvyšší súd Slovenskej republiky* judikatūra. No pastāvīgas judikatūras izriet, ka valsts normatīvo vai administratīvo tiesību normu piemērojamība ir jāizvērtē, ņemot vērā valsts tiesu sniegto interpretāciju (it īpaši skat. spriedumu Komisija/Vācija, C-490/04, EU:C:2007:430, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 82 Šādas rīcības brīvības esamība, kas ir jāīsteno nepatvaļīgā un samērīgā veidā, neļauj uzskatīt, ka aplūkoti pabalsti saņēmējiem tiktu piešķirti, neievērojot viņu personisko vajadzību individuālu un diskrecionāru izvērtējumu, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju.
- 83 Tādējādi minētie pabalsti nav uzskatāmi par sociālā nodrošinājuma pabalstiem Regulas Nr. 883/2004 izpratnē.
- 84 Šajos apstākļos Komisijas prasība ir noraidāma.

Par tiesāšanās izdevumiem

⁸⁵ Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Slovākijas Republika ir prasījusi piespriet Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tai spriedums ir nelabvēlīgs, tad tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) prasību noraidīt;**
- 2) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]